

DOI: 10.15276/ETR.02.2020.1
 DOI: 10.5281/zenodo.3976808
 UDC: 657.7:334.012.64
 JEL: H57, R11

МІКРОБІЗНЕС В ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЛЯХ: ЗАЛЕЖНІСТЬ ВІД РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

MICRO BUSINESS IN PUBLIC PROCUREMENT: DEPENDENCE ON REGIONAL DEVELOPMENT

Natalii S. Medzhybovska, Doctor of Economic Sciences, Professor
 Odessa National Economic University, Odessa, Ukraine
 ORCID: 0000-0002-2525-8361
 Email: nmedzh@oneu.edu.ua

Received 12.01.2020

У світовій практиці підприємства малого і середнього бізнесу (МСБ) розглядаються як основа економіки, оскільки вони мають величезний потенціал для створення робочих місць, розвитку економіки і інновацій.

Історично ринок державних закупівель в Україні був відкритий переважно для великих підприємств, які володіли відповідними фінансовими і організаційними можливостями для реалізації потреб державних організацій. Розвиток демократизації та вільних ринкових відносин, з одного боку, і масштабне поширення сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, з іншого, відкрили можливості для участі МСБ в державних закупівлях.

Переваги таких трансформацій очевидні і взаємовигідні. З одного боку, ринок державних закупівель здатний відкрити для МСБ широкі можливості реалізації внутрішнього потенціалу, і в результаті позитивно вплинути на розвиток економіки країни в цілому. З іншого боку, активна участь МСБ в державних закупівлях дозволяє державним організаціям істотно розширити потенційну базу своїх постачальників і тим самим забезпечити більш високу конкуренцію і в підсумку досягти більшої економії коштів платників податків.

Залучення МСБ до публічних закупівель є завданням державного значення в багатьох країнах. Так, в рамках полегшення доступу МСБ до ринків державних закупівель, ЄС рекомендує використовувати такі інструменти [1]:

- вивчення впливу державних директив на участь МСБ в державних закупівлях, в т.ч. оцінка необхідності прийняття додаткових директив з метою забезпечення рівних можливостей;
- спрощення процедур державних закупівель з метою скорочення часу та коштів на оформлення бюрократичних процедур.

Меджибовська Н.С. Мікробізнес в публічних закупівлях: залежність від регіонального розвитку. Оглядова стаття.

У статті розглянуто показники участі фізичних осіб-підприємців (ФОП) як типових представників мікробізнесу в системі публічних закупівель в Україні. Було доведено, що для всіх типів закупівель спостерігається пряма залежність активності ФОП в публічних закупівлях за різними параметрами від рівня розвитку регіону, в якому зареєстровано ФОП. В якості параметрів активності ФОП в публічних закупівлях було використано показники кількості тендерів, їх очікуваної вартості, економії, середньої кількості учасників і кількості унікальних учасників, для оцінки рівня розвитку регіонів – величини наявної кількості населення на початок періоду і валового регіонального продукту. Для доведення тісноти зв'язку між досліджуваними параметрами було використано кореляційний аналіз.

Ключові слова: система публічних закупівель ProZorro, фізичні особи-підприємці, малий і середній бізнес, допорогова закупівля, відкриті торги, звіт про укладений договір, переговорна процедура, регіональний розвиток

Medzhybovska N.S. Microbusiness in public procurement: dependence on regional development. Review article

This paper examines the indicators of private entrepreneurs' activity in public procurement system in Ukraine. Private entrepreneurs were selected as typical representatives of micro business. We proved the strong positive correlation between private entrepreneurs' activity in all types of public procurement procedures for almost all indicators and the level of their regional development. The indicators of number of tenders, its expected value, savings, average number of participants and number of unique participants were used as parameters of private entrepreneurs' activity in public procurement, and the indicators of population and gross regional product were applied to estimate the level of regional development. Correlation analysis was used to study the strength of relationship between the considered parameters.

Keywords: ProZorro public procurement system, private entrepreneurs, small and medium business, sub-threshold procurement, open tenders, contract reporting negotiating procedures, regional development

Директивою 2014 року рекомендується такі заходи для сприяння участі МСБ в державних закупівлях[2]:

- розділення контрактів на лоти;
- відсутність обмежень для учасників в залежності від розміру їх обороту;
- скорочення і спрощення вимог до документації;
- обов'язковість використання системи електронних закупівель.

Впровадження в Україні системи публічних закупівель ProZorro стало важливим етапом проведення прогресивних реформ в нашій країні, поряд з приєднанням до Світової організації торгівлі та Угодою про державні закупівлі. Дана система не тільки відкрила сферу державних закупівель для МСБ, а й принципово підвищила прозорість і контрольованість здійснення угод, тим самим звела до мінімуму можливість корупційних схем і застосування дискримінаційних умов для неугодних постачальників.

Система публічних закупівель ProZorro вступила в своє повноцінне використання з 01.08.2016 року, до цього більше року проводилася її пілотна експлуатація. Відповідно до Закону України «Про державні закупівлі», проведення угод в системі обов'язково для всіх державних підприємств при закупівлі товарів і послуг на суму понад 200 тис. грн., для робіт – 1,5 млн. грн. (так звані надпорогові закупівлі). Для всіх інших випадків (так званих допорогових закупівель) рішення про використання системи приймається організацією-закупником, при закупівлі на суму понад 50 тис. грн. обов'язковою є публікація в системі звіту про укладені договори [3].

Категоризація закупівель за сумою угоди ставить різні вимоги до порядку підготовки і проведення аукціонних торгів. Ідеологія ProZorro передбачає спрощену процедуру для допорогових закупівель, що сприяє активізації участі в них представників МСБ. Перш за все, для таких закупівель використовується тільки одна процедура – відкриті торги. Надпорогові (великі) закупівлі можуть здійснюватися трьома можливими способами:

- відкриті торги (основна процедура закупівлі);
- конкурентний діалог (проводяться в разі, якщо замовник не може самостійно визначити технічні або якісні характеристики послуги);
- переговорна процедура (використовується як виняток при наявності необхідних умов; замовник вибирає постачальника в результаті переговорів, а в систему ProZorro завантажується звіт про проведення процедури).

Для допорогових закупівель ставляться менші вимоги щодо пакету необхідних документів, використовуються прискорені терміни проходження всіх етапів закупівлі, в т.ч. період

уточнень, прийому пропозицій, кваліфікації, подачі скарг тощо.

Далі, в допорогових закупівлях процедура підписання договору проходить поза системою ProZorro, процедура оскарження не перериває процес проведення закупівлі, як це має місце для надпорогових закупівель. Скарги розглядаються Комісією з розгляду звернень і не носять обов'язкового характеру, а є лише рекомендаціями. Скарги по надпороговим закупівлям розглядає адміністративна колегія Антимонопольного комітету України, при подачі скарги система припиняє торги до прийняття рішення за скаргою, які стають обов'язковими для виконання. Таким чином, ProZorro не ставить дискримінаційних та / або протекційних обмежень щодо будь-якого типу постачальників, відмінності мають місце тільки відповідно до суми угоди.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Вивченням впливу механізмів публічних закупівель на загальний стан економіки і поведінку економічних агентів, в тому числі представників МСБ, займаються як спеціалізовані інститути, такі як ОЕСР[4], ЄБРР [5], Transparency International Ukraine [6] та ін., так і окремі вчені – з Німеччини [7], Ірландії [8], Великобританії [9], Японії [10], Хорватії [11] та ін. Роботи українських вчених присвячені різним аспектам функціонування системи державних закупівель ProZorro, однак, з нашої точки зору, бракує глибокого аналізу участі і поведінки представників МСБ. Так, темами дослідження українських вчених стали: типологізація корупційних ризиків, можливих при здійсненні державних закупівель [12]; зниження рівня корупції, підвищення прозорості та доступності системи закупівель, забезпечення надійності, економічної ефективності та еластичності системи державних закупівель після впровадження ProZorro [13]; питання формалізації процедур в системі ProZorro [14]; основні інновації та невирішені питання в рамках Закону України «Про публічні закупівлі» [15]; найважливіші недоліки практики публічних закупівель в Україні з точки зору застосування корупційних схем [16]; зобов'язання України в рамках «Угоди про асоціацію» з ЄС і основні вектори розвитку ProZorro [17]; проблемні аспекти державного контролю операцій, пов'язаних з державними закупівлями [18] та ін.

Таким чином, з нашої точки зору, участь МСБ, і зокрема – мікробізнесу, в державних закупівлях в Україні потребує більш глибокого вивчення, що є метою даного дослідження.

Метою статті є аналіз поведінки фізичних осіб-підприємців в якості типових представників мікробізнесу в системі державних закупівель в Україні з точки зору їх територіальної приналежності та активності. Дане дослідження є продовженням серії досліджень з даної тематики [19-20].

Виклад основного матеріалу дослідження

Дане дослідження спрямоване на вивчення активності ФОП в залежності від рівня розвитку їх «рідного» регіону, тобто регіону реєстрації юридичної особи-ФОП. З цією метою було вивчено всі процедури закупівель з точки зору параметрів кількості тендерів, очікуваної вартості, економії, середньої кількості учасників і кількості унікальних учасників (таблиці 2, 4, 6, 8), а також проведено кореляційний аналіз залежності даних

показників від абсолютних показників розвитку відповідних регіонів (таблиця 1). За основу порівняння взято регіональні показники за попередній рік, оскільки на момент проведення дослідження доступні дані державної служби статистики України за розміром валового регіонального продукту тільки за 2017 рік.

У таблиці 2 наведені дані про активність ФОП в допорогових закупівлях.

Таблиця 1. Показники регіональної статистики, 2017 рік

Найменування області	Населення на 01.01.2018, X1	Валовий регіональний продукт (млн. грн.), 2017, X2
Вінницька	1 575 808	92 427
Волинська	1 038 457	51 972
Дніпропетровська	3 231 140	313 830
Донецька	4 200 461	166 404
Житомирська	1 231 239	61 470
Закарпатська	1 258 155	43 043
Запорізька	1 723 171	130 377
Івано-Франківська	1 377 496	63 850
Київська	4 688 806	856 228
Кіровоградська	956 250	53 031
Луганська	2 167 802	30 285
Львівська	2 529 608	147 404
Миколаївська	1 141 324	69 371
Одеська	2 383 075	149 530
Полтавська	1 413 829	150 904
Рівненська	1 160 647	48 836
Сумська	1 094 284	56 530
Тернопільська	1 052 312	40 747
Харківська	2 694 007	187 454
Херсонська	1 046 981	47 868
Хмельницька	1 274 409	63 882
Черкаська	1 220 363	73 176
Чернівецька	906 701	28 591
Чернігівська	1 020 078	56 672

Джерело: складено автором за матеріалами [21]

Таблиця 2. Показники активності ФОП, що зареєстровані в конкретній області, в допорогових закупівлях, 2018 рік

Найменування області, в якій зареєстровано ФОП	Кількість тендерів	Очікувана вартість	Економія	Середня кількість учасників	Кількість унікальних учасників
	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5
1	2	3	4	5	6
Вінницька	6 043	353 598 431	51 611 659	2,44	603
Волинська	1 249	62 803 282	11 076 317	2,72	184
Дніпропетровська	15 855	653 875 629	113 984 088	2,55	1 386
Донецька	5 533	340 571 765	46 799 576	3,65	745
Житомирська	4 034	181 099 673	37 857 620	3,91	397
Закарпатська	277	13 558 649	3 614 690	4,01	64
Запорізька	4 807	205 641 802	35 641 353	3,85	537
Івано-Франківська	684	80 681 691	13 849 422	3,66	208
Київська	13 264	661 751 477	111 755 854	3,42	1 580
Кіровоградська	2 288	88 367 332	18 487 796	3,14	136
Луганська	715	47 450 140	10 270 361	3,13	127
Львівська	3 329	375 849 926	47 720 599	3,70	606
Миколаївська	1 615	102 347 488	17 660 614	4,11	214
Одеська	1 351	105 142 760	16 214 572	3,55	267
Полтавська	3 060	183 444 284	36 746 832	3,82	211

Продовження таблиці 2

1	2	3	4	5	6
Рівненська	851	52 939 288	10 028 269	3,88	152
Сумська	1 650	101 237 304	19 057 259	3,71	264
Тернопільська	816	39 981 410	6 712 029	4,20	173
Харківська	4 880	315 759 657	47 720 393	3,32	693
Херсонська	897	54 496 576	10 916 733	3,79	91
Хмельницька	1 977	105 624 009	25 565 361	4,00	164
Черкаська	1 772	111 364 198	19 197 173	3,66	277
Чернівецька	680	54 900 811	11 390 569	3,56	145
Чернігівська	4 239	159 649 426	26 273 466	3,90	395

Джерело: складено автором за матеріалами [22]

Результати кореляційного аналізу наведено в таблиці 3. Дані таблиці 3 свідчать про високу (за шкалою Чеддока) залежність між показниками, що досліджуються (за винятком показника середньої кількості учасників). Іншими словами, як кількість унікальних учасників, так і показники участі ФОП в допорогових закупівлях в кількісному і вартісному виразі прямо

пропорційні рівню розвитку регіону.

Інформація про активність ФОП в процедурах звіту про укладений договір представлена в таблиці 4. Оскільки процедури звіту не є конкурентними, за ними не розраховуються показники середньої кількості учасників і кількості унікальних учасників.

Таблиця 3. Кореляційна таблиця зв'язку між активністю ФОП в допорогових закупівлях і регіональними показниками

Y/X	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5
X1	0,72	0,81	0,77	-0,28	0,84
X2	0,78	0,81	0,82	-0,20	0,86

Джерело: складено автором за власними розрахунками

Таблиця 4. Показники активності ФОП, що зареєстровані в конкретній області, в процедурах звіту про укладений договір, 2018 рік

Найменування області, в якій зареєстровано ФОП	Кількість тендерів		Очікувана вартість		Економія	
	Y1	Y2	Y2	Y3	Y3	Y3
Вінницька	6 625	359 820 477		1451		
Волинська	2 998	139 593 973		600		
Дніпропетровська	13 576	685 731 848		2314		
Донецька	11 528	516 487 240		1847		
Житомирська	6 826	297 732 254		1122		
Закарпатська	5 638	377 959 962		980		
Запорізька	5 510	243 937 533		1202		
Івано-Франківська	5 483	328 102 815		1049		
Київська	17 844	945 412 874		4094		
Кіровоградська	7 779	242 963 051		1030		
Луганська	6 757	222 733 845		739		
Львівська	5 542	369 075 240		1426		
Миколаївська	5 625	277 195 258		847		
Одеська	10 625	3 185 759 714		1641		
Полтавська	11 143	500 971 274		1519		
Рівненська	6 592	213 455 141		1034		
Сумська	6 288	300 687 943		1055		
Тернопільська	5 134	234 599 288		924		
Харківська	17 897	988 348 772		2745		
Херсонська	5 850	352 203 192		816		
Хмельницька	5 971	210 298 166		749		
Черкаська	11 054	424 332 799		1579		
Чернівецька	4 718	198 950 589		598		
Чернігівська	6 282	304 695 257		1123		

Джерело: складено автором за матеріалами [22]

Звертає на себе увагу незвичайний «відрив» Одеської області за величиною очікуваної вартості

закупівель. Більш детальний розгляд виявило некоректну запис про закупівлю хлібопродуктів у

ФОП «Мовер Анжеліка Валеріївна» на суму 2 523 716 706 грн. (що насправді є кодом ЄДРПОУ), що становить практично 77% всіх процедур звіту про укладений договір. Даний факт наочно ілюструє необхідність введення автоматичного контролю

інформації, що вноситься в систему ProZorro.

Результати кореляційного аналізу с урахуванням коригування неправильно внесених даних наведено в таблиці 5.

Таблиця 5. Кореляційна таблиця зв'язку між активністю ФОП в процедурах звіту про укладений договір і регіональними показниками

Y/X	Y1	Y2	Y3
X1	0,75	0,75	0,83
X2	0,73	0,74	0,91

Джерело: власна розробка автора

Таким чином, для процедур звіту про укладений договір спостерігається висока (за шкалою Чеддока) залежність від регіональних показників для всіх параметрів закупівлі.

Подальший аналіз стосується процедури проведення відкритих торгів в Україні (таблиця 6). В системі ProZorro передбачено окреме відображення відкритих торгів з публікацією англійською мовою. Нажаль, їх кількість на даний момент досить обмежена, особливо по параметрах кількості тендерів і унікальних учасників – в 2018 році загалом по Україні їх частка становила 1,08% від загальної кількості відкритих торгів, в яких

брали участь ФОП, а частка унікальних учасників відкритих торгів з публікацією англійською мовою становила 3,29% від кількості ФОП-унікальних учасників відкритих торгів. З точки зору вартісних показників частка відкритих торгів з публікацією англійською мовою значніше – 12% від очікуваної вартості всіх відкритих торгів, в яких беруть участь ФОП, і 13,58% від суми економії. Важливо відзначити, що середня кількість учасників у обох типах відкритих торгів досить схожа – 2,81 для відкритих торгів, 2,74 – для відкритих торгів з публікацією англійською мовою[22].

Таблиця 6. Показники активності ФОП, що зареєстровані в конкретній області, у відкритих торгах, 2018 рік

Найменування області, в якій зареєстровано ФОП	Відкриті торги					Відкриті торги з публікацією англійською мовою				
	Кількість тендерів	Очікувана вартість	Економія	Середня кількість учасників	Кількість унікальних учасників	Кількість тендерів	Очікувана вартість	Економія	Середня кількість учасників	Кількість унікальних учасників
	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Вінницька	1 089	712 022 385	79 577 987	2,51	414	3	7 068 640	43 328	2,27	4
Волинська	402	249 121 057	27 999 709	2,70	157	2	1 219 120	102 083	2,77	2
Дніпропетровська	2 530	1 536 981 012	148 091 771	3,45	887	29	135 034 742	8 985 889	3,57	43
Донецька	1 112	871 574 084	77 158 778	3,44	450	8	31 826 274	2 177 943	2,28	12
Житомирська	795	465 440 044	64 300 327	3,71	265	13	166 672 932	18 575 733	2,25	7
Закарпатська	286	233 663 333	22 322 613	4,01	178	3	7 467 500	105 224	2,00	4
Запорізька	1 009	551 549 895	52 478 613	3,28	382	18	92 845 427	29 399 687	3,98	19
Івано-Франківська	538	371 328 349	34 852 739	2,89	275	7	17 180 095	2 008 695	2,67	19
Київська	4 212	2 860 452 856	266 605 481	2,88	1341	44	221 518 592	21 347 923	3,67	18
Кіровоградська	533	291 028 299	31 015 841	3,44	181	9	67 579 300	745 941	2,43	4
Луганська	439	289 782 935	26 623 549	2,85	146	3	31 504 200	450 041	2,50	2
Львівська	1 159	889 006 990	78 575 335	3,03	492	22	216 444 073	3 388 909	3,63	49
Миколаївська	705	428 515 547	54 639 355	3,64	225	5	20 973 194	157 175	4,38	4
Одеська	806	518 341 260	54 131 048	3,53	370	11	80 866 442	1 124 334	3,30	7
Полтавська	1 284	632 721 015	101 613 723	3,50	244	21	97 759 545	12 908 598	3,75	9

Продовження таблиці 6

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Рівненська	368	206 899 375	26 230 601	4,13	198	12	219 355 555	29 554 404	3,58	6
Сумська	711	420 387 601	46 403 209	3,21	285	0	0	0	0,00	0
Тернопільська	310	229 487 427	27 093 174	3,35	155	3	75 140 100	44 259 925	2,80	6
Харківська	2 360	1 496 664 679	124 597 993	3,09	843	21	240 171 340	23 995 461	3,60	23
Херсонська	516	245 604 515	33 189 820	4,06	139	5	24 987 000	2 843 847	3,00	5
Хмельницька	577	250 273 480	37 143 642	3,71	206	1	11 937 908	915 308	2,00	4
Черкаська	815	617 522 060	53 993 971	3,13	303	6	109 079 028	5 572 329	2,17	5
Чернівецька	316	212 072 605	23 313 485	3,16	146	7	53 286 151	7 815 462	3,96	9
Чернігівська	678	419 299 901	47 439 340	3,52	260	2	41 661 316	309 914	2,00	4

Джерело: складено автором за матеріалами [22]

Результати кореляційного аналізу наведені в таблиці 7. Кореляційний аналіз показав високу (за шкалою Чеддока) залежність між активністю ФОП у відкритих торгах (за винятком показника середньої кількості учасників) та регіональними показниками. Цікаво, що дана картина подібна

результатам кореляційного аналізу, що проведено для допорогових закупівель – показники активності ФОП в кількісному і вартісному вираженні прямо пропорційні рівню розвитку регіону.

Таблиця 7. Кореляційна таблиця зв'язку між активністю ФОП у відкритих торгах і регіональними показниками

Y/X	Відкриті торги					Відкриті торги з публікацією англійською мовою				
	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5
X1	0,80	0,84	0,79	-0,25	0,83	0,71	0,44	0,09	0,24	0,53
X2	0,94	0,95	0,95	-0,24	0,91	0,85	0,51	0,23	0,30	0,40

Джерело: власна розробка автора

Щодо відкритих торгів з публікацією англійською мовою, спостерігається висока залежність від регіональних показників лише для параметра кількості тендерів, однак з огляду на нечисленність таких закупівель будь-які висновки формулювати, з нашої точки зору, ще некоректно.

Переговорна процедура використовується як виняток при наявності необхідних умов, зазначених законодавством України, і включає дві неконкурентні процедури (власне переговорну процедуру і переговорну процедуру за нагальної потреби) і одну конкурентну процедуру (переговорну процедуру для потреб оборони). У масштабах України частка переговорних процедур за нагальної потреби, в яких брали участь ФОП, в 2018 році становила 4,20% від всіх таких переговорних процедур по параметру кількості торгів, 1,14% – за параметром очікуваної вартості; частка переговорних процедур для потреб оборони, в яких брали участь ФОП, – 8,09% і 79,05% відповідно. Щодо параметра кількості унікальних учасників в цілому по Україні в переговорній процедурі брали участь 1768 ФОП, в переговорних процедурах за нагальної потреби – 88 ФОП, в переговорних процедурах для потреб

оборони – 148 ФОП, іншими словами, їх число було досить незначним [22]. Інформація про активність ФОП в переговорних процедурах представлена в таблиці 8.

Дані таблиці 9 свідчать про високу залежність всіх параметрів активності ФОП в переговорних процедурах від показників величини валового регіонального продукту і помітну залежність від показників кількості населення (за шкалою Чеддока), тобто як і для вище розглянутих процедур державних закупівель активність ФОП прямо пропорційна рівню розвитку регіону.

Для переговорних процедур для потреб оборони спостерігається висока залежність показників кількості тендерів і кількості унікальних учасників від розміру населення і помітна залежність – від рівня валового регіонального продукту, для переговорних процедур за нагальної потреби – висока залежність від рівня валового регіонального продукту і помітна залежність від розміру населення для всіх показників активності ФОП. Результати кореляційного аналізу наведені в таблиці 9.

Таблиця 8. Показники активності ФОП, що зареєстровані в конкретній області, в переговорних процедурах, 2018 рік

Найменування області, в якій зареєстровано ФОП	Переговорні процедури			Переговорні процедури для потреб оборони					Переговорні процедури за нагальної потреби		
	Кількість тендерів	Очікувана вартість	Кількість унікальних учасників	Кількість тендерів	Очікувана вартість	Економія	Середня кількість учасників	Кількість унікальних учасників	Кількість тендерів	Очікувана вартість	Кількість унікальних учасників
	Y1	Y2	Y3	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y1	Y2	Y3
Вінницька	121	63 461 967	94	11	2 023 373 409	3 631 656	2,50	5,00	1	150 000	1
Волинська	57	22 116 475	42	13	265 897 480	9 320 795	2,23	2,00	3	1 386 280	3
Дніпропетровська	141	30 229 458	113	7	7 818 640	214 882	4,13	5,00	6	5 663 936	5
Донецька	73	33 925 852	55	16	43 578 749	1 599 152	1,30	11,00	12	4 830 405	11
Житомирська	146	66 120 496	90	6	91 895 176	19 646 926	3,40	2,00	10	2 529 862	8
Закарпатська	44	18 915 307	39	2	396 300	42 900	2,50	3,00	0	0	
Запорізька	70	28 014 755	66	4	6 110 006	257 151	1,25	4,00	7	486 286	5
Івано-Франківська	72	20 318 800	73	0	0	0	0		6	3 394 601	3
Київська	374	177 294 729	240	62	270 376 546	42 783 229	2,33	34	21	11 137 459	19
Кіровоградська	69	25 314 878	54	2	947 840	109 900	2,50	3	4	1 340 520	3
Луганська	63	49 882 815	35	5	1 056 220	197 093	1,75	4	2	1 603 749	2
Львівська	72	26 638 998	83	1	23 218 650	1 621 620	1,00	1	0	0	0
Миколаївська	86	21 045 907	55	8	721 216 445	89 537 188	3,83	5	2	572 525	1
Одеська	90	29 751 160	60	3	18 085 738	700 278	3,88	3	1	89 187	1
Полтавська	41	12 819 307	35	2	85 070 000	2 724 012	6,00	1	3	1 050 398	3
Рівненська	47	12 237 715	43	8	1 070 879 064	7 186 132	3,75	3	5	3 290 784	3
Сумська	60	24 774 345	58	23	24 355 363	3 517 352	2,67	11	4	1 519 412	3
Тернопільська	54	21 183 407	39	1	40 800	4 600	2,00	1	5	2 461 343	3
Харківська	120	41 025 282	91	28	17 386 540	1 539 965	2,76	21	0	0	0
Херсонська	42	14 144 761	34	2	678 195	31 196	2,00	2	0	0	0
Хмельницька	91	35 512 759	67	6	11 006 670	649 920	2,46	4	0	0	0
Черкаська	74	32 836 755	60	2	23 720 000	10 278 004	5,50	2	0	0	0
Чернівецька	60	18 494 904	45	1	95 000	1 400	1,00	1	6	1 355 240	4
Чернігівська	89	25 280 016	62	2	432 550	115 050	3,00	1	7	5 533 985	5

Джерело: складено автором за матеріалами [22]

Таблиця 9. Кореляційна таблиця зв'язку між активністю ФОП в переговорних процедурах і регіональними показниками

Y/X	Переговорні процедури			Переговорні процедури для потреб оборони					Переговорні процедури за нагальної потреби		
	Y1	Y2	Y3	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y1	Y2	Y3
X1	0,66	0,63	0,69	0,66	-0,08	0,10	-0,11	0,72	0,56	0,60	0,64
X2	0,91	0,85	0,92	0,83	0,00	0,30	0,05	0,83	0,70	0,75	0,76

Джерело: власна розробка автора

Висновки

У даній статті розглянуто активність ФОП в системі публічних закупівель ProZorro з точки зору її залежності від показників розвитку відповідних регіонів. Як параметри оцінки активності ФОП в системі державних закупівель

були використані параметри кількості тендерів, їх очікуваної вартості, економії, середньої кількості учасників і кількості унікальних учасників, для оцінки рівня розвитку регіонів – величини наявної кількості населення

на початок періоду і валового регіонального продукту.

Результати проведеного аналізу дозволяють з достатньою мірою впевненості констатувати пряму залежність між активністю ФОП практично

у всіх процедурах закупівлі і регіональними показниками. З нашої точки зору, даний висновок може служити інформаційною базою для прийняття відповідних рішень з боку органів як центральних, так і регіональних органів влади.

Abstract

In the world practice, the small and medium businesses (SMEs) are regarded as the backbone of the economy as they have great potential for employment, economic development and innovation. Democratization and development of market economy along with widespread of modern information and communication technologies have opened up opportunities for SMEs to participate in public procurement.

The purpose of this paper is to analyze the behavior of private entrepreneurs as typical representatives of micro business in the public procurement system in Ukraine in terms of their territorial affiliation and activity.

The indicators of number of tenders, its expected value, savings, average number of participants and number of unique participants were used as parameters of private entrepreneurs' activity in public procurement, and the indicators of population and gross regional product were applied to estimate the level of regional development. Correlation analysis was used to study the strength of relationship between the considered parameters. Its results on various procurement procedures are as follows (according to the Chaddock's scale): (1) in sub-threshold procurement we found the high correlation between studied indicators (except the parameter of average number of participants); (2) for the contract reporting – the high correlation between level of regional indicators and all parameters of private entrepreneurs' activity in public procurement; (3) for open tenders – the high dependence of private entrepreneurs' activity (with the exception of average number of participants' parameter) and regional parameters; (4) for open tenders with English-language publication – the high correlation only between number of tenders and regional indicators; (5) for negotiation procedures – the high correlation between all parameters of private entrepreneurs' activity in public procurement and level of gross regional product and moderate correlation with population size; (6) for negotiation procedures for defense needs – the high correlation between number of tenders, number of unique participants and population size, and moderate correlation with gross regional product level; (7) for negotiation procedures on urgent needs – the high correlation between all indicators of private entrepreneurs' activity and gross regional product level and moderate correlation with population size.

Thus, we proved the strong positive correlation between private entrepreneurs' activity in all types of public procurement procedures for almost all indicators and the level of their regional development. The results of this study can be useful for regional development and influence decision making by regional authorities and/or central government.

Список літератури:

1. Hill K. Small and Medium-sized Enterprises (SMEs) in Public Procurement [Електронний ресурс] / К. Hill // SIGMA Programme. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.sigmaxweb.org/publications/Public-Procurement-Policy-Brief-33-200117.pdf>.
2. Directive 2014/24/EU of the European Union Parliament and of the Council of 26 February 2014 on public procurement and repealing Directive 2004/18/EC [Електронний ресурс] // European Union. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32014L0024>.
3. Закон України "Про публічні закупівлі" [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/922-19/page?lang=en>.
4. SMEs in Public Procurement: Practices and Strategies for Shared Benefits – Paris: OECD Publishing, 2018. – 229 с. – (OECD Public Governance Reviews). doi: 10.1787/9789264307476-en.
5. Public procurement. Is open competition good for small and medium-sized enterprises? [Електронний ресурс] // European Bank for Reconstruction and Development. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ebrd.com/documents/ogc/public-procurement-is-open-competition-good-for-smes.PDF>.
6. Reform of public procurements in Ukraine: performance results of ProZorro e-procurement system from July to December 2017 [Електронний ресурс] // Transparency International Ukraine. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://knowledgehub.transparency.org/product/reform-of-public-procurements-july-december-2017-and-performance-results-of-prozorro-e-procurement-system>.
7. Eßig M. Considering Small and Medium-Sized Suppliers in Public Procurement – The Case of the German Defence Sector / M. Eßig, A. Glas // Logistics Management / M. Eßig, A. Glas., 2015. – С. 19-33. doi: 10.1007/978-3-319-20863-3_2.
8. Flynn A. Investigating the implementation of SME-friendly policy in public procurement / Anthony Flynn. // Policy Studies. – 2018. – №39 (4). – С. 422-443. doi: 10.1080/01442872.2018.1478406.

9. Loader K. Small- and medium-sized enterprises and public procurement: A review of the UK coalition government's policies and their impact / Kim Loader. // *Environment and Planning C: Politics and Space*. – 2017. – №36 (1). – С. 47-66. doi: 10.1177/2399654417692987.
10. Nakabayashi J. Small business set-asides in procurement auctions: An empirical analysis / Jun Nakabayashi. // *Journal of Public Economics*. – 2013. – №100. – С. 28-44. doi: 10.1016/j.jpubeco.2013.01.003.
11. Slijeperčević S. Challenging Competition at Public Procurement Markets: Are SMEs Too Big to Fail? The Case of BiH and Croatia [*Електронний ресурс*] / S. Slijeperčević, J. Budak, E. Rajh // *EIZ Working Papers*. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: https://www.eizg.hr/UserDocsImages/publikacije/serijske-publikacije/radni-materijali/Challenging_Competition_at_Public_Procurement_Markets_Are_SMEs_Too_Big_to_Fail-The%20Case_of_BiH_and_Croatia.pdf.
12. Альциванович О.В. Теоретико-категоріальний аналіз поняття публічних закупівель та корупційних ризиків при їх здійсненні в Україні / О.В. Альциванович, Я.Ю. Цимбаленко. // *Аспекти публічного правління*. – 2018. – №6 (9). – С. 92-103. doi: 10/15421/151858.
13. Колосок С.І. Публічні закупівлі, тендери та система G-cloud: досвід України / С.І. Колосок, О.В. Панченко, А.А. Йорданов. // *Економіка та управління національним господарством*. – 2017. – №13. – С. 202-209.
14. Кравченко В.М. Формалізація процедур в системі публічних закупівель ProZorro / В.М. Кравченко, І.Г. Сивицька І., Д.Г. Теленкова. // *Економіка і організація управління*. – 2018. – №1 (29). – С. 24-33.
15. Миняйло А.И. Сучасний стан та перспективи розвитку електронних державних закупівель в Україні / А.И. Миняйло, А.М. Костенко. // *Економічний вісник університету*. – 2016. – №29. – С. 135-144.
16. Олефір А.О. Проблеми публічних закупівель крізь призму європейського досвіду [*Електронний ресурс*] / А.О. Олефір // *Теорія і практика правознавства*. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://cyberleninka.ru/article/n/problemy-publicnyh-zakupok-skvoz-prizmu-evropeyskogo-opyta/viewer>.
17. Романенко Є.О. Реформування системи державних закупівель в Україні / Є.О. Романенко, Р.Г. Щокін. // *Публічне урядування*. – 2016. – С. 25-34.
18. Ряба І.А. Державні закупівлі: проблемні аспекти контролю / І.А. Ряба, О.В. Артюх. // *Приазовський економічний вісник*. – 2018. – №3 (08). – С. 174-178.
19. Medzhybovska N. Micro businesses participation in public procurement: Evidence from Ukraine / N. Medzhybovska, A. Lew. // *Economics and Sociology*. – 2019. – №12. – С. 98-113. doi:10.14254/2071-789X.2019/12-3/7
20. Medzhybovska N.S. Micro business participation in government procurement: ProZorro experience / N.S. Medzhybovska. // *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Hirnychoho Universytetu*. – 2019. – №6. – С. 155-162.
21. Багатогалузева статистична інформація / Регіональна статистика [*Електронний ресурс*] // Державна служба статистики України. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
22. Професійний модуль аналітики [*Електронний ресурс*] // ProZorro. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://bipro.prozorro.org>.

References:

1. Hill, K. (2016). Small and Medium-sized Enterprises (SMEs) in Public Procurement. SIGMA Programme. Retrieved from: <http://www.sigmaweb.org/publications/Public-Procurement-Policy-Brief-33-200117.pdf>.
2. Directive 2014/24/EU of the European Union Parliament and of the Council of 26 February 2014 on public procurement and repealing Directive 2004/18/EC (2014). European Union. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32014L0024>.
3. The Law on Public Procurement (2016). Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny, 9, 89 Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/922-19/page?lang=en>. [in Ukrainian].
4. OECD (2018). SMEs in Public Procurement: Practices and Strategies for Shared benefits. Paris: OECD Publishing. doi: 10.1787/9789264307476-en.
5. European Bank for Reconstruction and Development. (2017). Public procurement. Is open competition good for small and medium-sized enterprises? Retrieved from: <https://www.ebrd.com/documents/ogc/public-procurement-is-open-competition-good-for-smes.PDF>.
6. Transparency International Ukraine. (2018). Reform of public procurements in Ukraine: performance results of ProZorro e-procurement system from July to December 2017. Retrieved from:

- <https://knowledgehub.transparency.org/product/reform-of-public-procurements-july-december-2017-and-performance-results-of-prozorro-e-procurement-system>.
7. Eßig, M., & Glas A.H. (2015). Considering Small and Medium-Sized Suppliers in Public Procurement – The Case of the German Defence Sector, in D. Mattfeld et al (Eds.), *Logistics Management* (pp. 19-33), Springer. doi: 10.1007/978-3-319-20863-3_2.
 8. Flynn, A. (2018). Investigating the implementation of SME-friendly policy in public procurement. *Policy Studies*, 39 (4), 422-443. doi: 10.1080/01442872.2018.1478406.
 9. Loader, K. (2017). Small- and medium-sized enterprises and public procurement: A review of the UK coalition government's policies and their impact. *Environment and Planning C: Politics and Space*, 36 (1), 47-66. doi: 10.1177/2399654417692987.
 10. Nakabayashi J. (2013). Small business set-asides in procurement auctions: An empirical analysis. *Journal of Public Economics*, 100, 28-44. doi: 10.1016/j.jpubeco.2013.01.003.
 11. Slijepčević, S. Budak, J. & Rajh, E. (2015). Challenging Competition at Public Procurement Markets: Are SMEs Too Big to Fail? The Case of BiH and Croatia. EIZ Working Papers Retrieved from: https://www.eizg.hr/UserDocsImages/publikacije/serijske-publikacije/radni-materijali/Challenging_Competition_at_Public_Procurement_Markets_Are_SMEs_Too_Big_to_Fail-The%20Case_of_BiH_and_Croatia.pdf.
 12. Altsyvanovych, O.V., & Tsymbalenko, Y.Y. (2018). Theoretical and categorical analysis of the concept of public procurement and corruption risks in their implementation in Ukraine. *Public Administration Aspects*, 6 (9), 92-103 [in Ukrainian]. doi: 10/15421/151858.
 13. Kolosok, S.I., Panchenko, O.V., & Iordanov A.A. (2017). The public procurement, tenders and g-cloud system: the case of Ukraine. *Economics and Management of National Economy*, 13, 202-209 [in Ukrainian].
 14. Kravchenko, V.M., Syvytska, S.G., & Telenkova, D.G. (2018). Formalization of procedures in the public procurement system ProZorro. *Economics and organization of management*, 1 (29), 24-33 [in Ukrainian].
 15. Miniailo, O.I., & Kostenko, A.M. (2016). Current state and development prospects of the electronic public procurement in Ukraine. *Collection of Scientific Articles «University Economic Bulletin»*, 29/1, 135-144 [in Ukrainian].
 16. Olefir, A.O. (2017). Problems of public procurement in comparison with European experience, Theory and practice of law, 1(11) Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tipp_2017_1_7 [in Ukrainian].
 17. Romanenko, Y.O., & Shchokin, R.H. (2016). Reformation of the system of public procurement in Ukraine. *Public management*, 4, 25-34 [in Ukrainian].
 18. Riaba, I.A., & Artiuh, O.V. (2018). State purchases: problem aspects of controls. *Azov Economic Bulletin*, 3 (08), 174-178 [in Ukrainian].
 19. Medzhybovska N. Micro business participation in public procurement: evidence from Ukraine / N. Medzhybovska, A. Lew. // *Economics and Sociology*. – 2019. – №12. – С. 98–113. doi:10.14254/2071-789X.2019/12-3/7.
 20. Medzhybovska, N.S. (2019). Micro business participation in government procurement: ProZorro experience. *Naukovyi Visnyk Natsionalnoho Universitetu*, 6, 155-162.
 21. State Statistics Service of Ukraine. (2019). Regional statistics. Kyiv. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].
 22. ProZorro. (2019). Professional analytics module. Kyiv. Retrieved from <http://bipro.prozorro.org/> [in Ukrainian].

Посилання на статтю:

Меджибовська Н.С. Мікробізнес в публічних закупівлях: залежність від регіонального розвитку / Н.С. Меджибовська // *Економіка: реалії часу. Науковий журнал*. – 2020. – № 2 (48). – С. 5-14. – Режим доступу до журн.: <https://economics.opu.ua/files/archive/2020/No2/5.pdf>. DOI: 10.15276/ETR.02.2020.1. DOI: 10.5281/zenodo.3976808.

Reference a Journal Article:

Medzhybovska N.S. Microbusiness in public procurement: dependence on regional development / N.S. Medzhybovska // *Economics: time realities. Scientific journal*. – 2020. – № 2 (48). – P. 5-14. – Retrieved from <https://economics.opu.ua/files/archive/2020/No2/5.pdf>. DOI: 10.15276/ETR.02.2020.1. DOI: 10.5281/zenodo.3976808.

